

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม สิ่งสำคัญที่คู่สัญญาต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมากก็คือสัญญาแฟรนไชส์ เนื่องจากเป็นสิ่งที่กำหนดรายละเอียดต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่แฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีมีต่อกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาที่มีได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะเจาะจง แต่เป็นสัญญาที่คู่สัญญาสามารถทำขึ้นได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญานอกจากนั้นสัญญาแฟรนไชส์ยังมีลักษณะที่แตกต่างจากสัญญาประเภทอื่นๆ ในเรื่องความสัมพันธ์ของคู่สัญญาที่แฟรนไชส์ซอร์จะต้องดูแลแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือในกิจการแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซีอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาของสัญญาแฟรนไชส์

เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์โดยเฉพาะ ดังนั้นการพิจารณาสัทธิหน้าที่ของคู่สัญญาจึงต้องอาศัยกฎหมายที่มีอยู่เดิม เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายเฉพาะสำหรับธุรกิจนั้นๆ โดยตรง เช่น ถ้าเป็นแฟรนไชส์ขายเครื่องสำอางก็ต้องขออนุญาตคณะกรรมการอาหารและยาก่อน เป็นต้น

การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ภายใต้กฎหมายไทย นั้น มีข้อจำกัด ดังนี้

1. การขาดบทบัญญัติในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลก่อนการตัดสินใจเข้าทำสัญญา จะเห็นได้ว่ากลไกของระบบแฟรนไชส์ได้เอื้อให้แฟรนไชส์ซอร์มีอำนาจการต่อรองสูงกว่า และถ้าแฟรนไชส์ซีไม่มีโอกาสศึกษาข้อมูลต่างๆ ให้เพียงพอทำให้มีการเอาเปรียบกันได้ง่าย เช่นกรณีที่แฟรนไชส์ซอร์แสดงว่าแฟรนไชส์ของตนสามารถทำกำไรได้สูง สามารถคืนทุนได้อย่างรวดเร็ว แท้จริงแล้วอาจมีการปิดบังค่าใช้จ่ายอื่นที่ซ่อนเร้น เป็นต้น

2. สัญญาแฟรนไชส์ที่มีอยู่มีข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อแฟรนไชส์ซี กล่าวคือ สัญญาแฟรนไชส์โดยส่วนใหญ่เป็นสัญญาที่มีกำหนดระยะเวลา อย่างไรก็ตามหากแฟรนไชส์ซอร์กำหนดไว้ในสัญญาว่าแฟรนไชส์ซอร์มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันทีเมื่อมีเหตุผลอันสมควร ข้อตกลงดังกล่าวก็มีผลใช้บังคับได้ ตามมาตรา 386 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งการตกลงในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลเสียเป็นอย่างมากต่อแฟรนไชส์ซีซึ่งมีอำนาจในการต่อรองน้อยกว่า เพราะฝ่ายที่มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอันเป็นประโยชน์ดังกล่าวก็คือฝ่ายแฟรนไชส์ซอร์นั่นเอง นอกจากนี้ในข้อสัญญามักไม่มีการให้สิทธิแฟรนไชส์ซีในการบอกเลิกสัญญาแต่อย่างใด

3. ข้อสัญญาแฟรนไชส์อาจกำหนดภาระหน้าที่ให้แก่แฟรนไชส์ซีเกินสมควร เช่น ในเรื่องข้อตกลงพ่วงขายในสัญญา ในสัญญาแฟรนไชส์ แฟรนไชส์ซอร์มักจะวางข้อกำหนดให้แฟรนไชส์ซีซื้อวัตถุดิบสินค้า เครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องปรุง รวมถึงการเช่า เช่าช่วงสถานที่อาคารในการประกอบธุรกิจจากแฟรนไชส์ซอร์ หรือบุคคลที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนดซึ่งมีลักษณะเป็นการขายพ่วงโดยที่แฟรนไชส์ซอร์จะให้เหตุผลว่าเพื่อที่จะรักษารูปแบบเดียวกันของสินค้า รวมถึงคุณภาพและมาตรฐานของแฟรนไชส์ไว้ และแฟรนไชส์ซอร์ก็อาศัยเหตุผลดังกล่าวแสวงหากำไรจากการขายสินค้าเป็นชุดซึ่งในสินค้าเป็นชุดนั้นอาจมีสินค้าบางชนิดที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาคุณภาพของสินค้า ความเป็นรูปแบบเดียวกันของสินค้า หรือชื่อเสียงทางการค้าของระบบแฟรนไชส์นั้นเลย

4. ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์โดยเฉพาะ ดังนั้นการพิจารณาตัดสินปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นจึงทำได้โดยนำกฎหมายเดิมที่มีอยู่และมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ มาใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับที่นำมาปรับใช้ก็จะมีข้อจำกัดในตัวของมันเอง หรือเป็นการเยียวยาแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ

5. การขาดความรู้ความเข้าใจในระบบแฟรนไชส์ การที่แฟรนไชส์ซีขาดความเข้าใจว่าทำไมตนต้องจ่ายค่าสิทธิต่างๆ หลายขั้นตอน ทำให้เกิดปัญหา หรือปัญหาในกรณีที่มีการสร้างระบบแฟรนไชส์ที่มีคู่แข่งรายใหญ่อยู่แล้ว แต่สร้างแนวคิดของธุรกิจไม่ชัดเจน ทำให้ผู้บริโภคแยกไม่ออกว่าแตกต่างจากบริษัทคู่แข่งอย่างไร ส่งผลให้ไม่สามารถทำการตลาดแข่งขันกับบริษัทคู่แข่งได้ หรือปัญหาในเรื่องการบริหารที่เน้นแต่ตัวผลิตภัณฑ์ วิธีการผลิต แต่ไม่มีการควบคุมในเรื่องการวางรูปแบบวิธีการทำงานของสาขา ทำให้ระบบงานสาขาเป็นไปอย่างขาดตอนและไม่มีพัฒนางานเป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามหลักสากล จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ประมาณ 20 ประเทศที่มีกฎหมายกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์เป็นการเฉพาะ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ออสเตรเลีย แคนาดา อิตาลี สเปน ฝรั่งเศส มาเลเซีย เกาหลีใต้ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย บราซิล เม็กซิโก รัสเซีย คาซัคสถาน โรมาเนีย เบลารุส อัลบาเนีย จอร์เจีย เอสโตเนีย ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์ของประเทศดังกล่าวข้างต้นได้ 3 แนวทาง คือ

1. การเปิดเผยข้อมูล (ก่อนทำสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจะซื้อจะขาย หรือ การจ่ายเงิน)
2. การจดทะเบียนแฟรนไชส์ก่อนขาย
3. ความสัมพันธ์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี (สิทธิหน้าที่ ข้อห้าม แบบ และ เงื่อนไขสัญญาที่ต้องมี)

นอกจากนั้นในระดับระหว่างประเทศ ก็มีกฎหมายซึ่งกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์ เช่นกัน กล่าวคือ The UNIDROIT Guide to International Master Franchise Arrangement ค.ศ.1998 ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขสำคัญที่ควรต้องพิจารณาเป็นพิเศษในการทำสัญญาแฟรนไชส์ระหว่างประเทศ และ UNIDROIT Model Franchise Disclosure Law ค.ศ.2001 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องทำการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตน และ ธุรกิจที่จะให้แฟรนไชส์แก่ผู้ที่จะเข้ารับแฟรนไชส์ทราบก่อนที่จะเข้าทำสัญญาแฟรนไชส์

ในปัจจุบันกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ขึ้นเพื่อจัดระเบียบการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศ เพื่อให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และเพื่อให้ความเป็นธรรม แก่แฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดให้ผู้ประสงค์จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ซอร์) ในประเทศไทย ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจต่อนายทะเบียน
2. กำหนดให้มีคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และสำนักงาน คณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการฯ
3. กำหนดแบบของสัญญาแฟรนไชส์ กล่าวคือ ต้องทำเป็นหนังสือและต้องมี รายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนด เช่น วันที่ทำสัญญา สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา เป็นต้น
4. มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซีในการประกอบธุรกิจ เช่น
 - 4.1 กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดเท่าที่จำเป็นในการประกอบ ธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่กฎหมายกำหนด

4.2 กำหนดห้ามมิให้แฟรนไชส์ซอร์บังคับให้แฟรนไชส์ซีซื้อ เช่า หรือเช่าซื้ออุปกรณ์ใดๆ จากแฟรนไชส์ซอร์ เว้นแต่เป็นอุปกรณ์ สินค้า หรือบริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซีเป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพตามที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด

4.3 กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้แฟรนไชส์ซีสามารถปฏิบัติตามที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนดได้

4.4 กำหนดให้แฟรนไชส์ซีมีสิทธิบอกเลิกสัญญาแฟรนไชส์ได้ เมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด

5. มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซอร์ เช่น การห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ เป็นต้น

6. ถ้ามีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวก็มีโทษทั้งทางแพ่ง และทางอาญาอีกด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 การใช้การตีความกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นการพิจารณาสีทธิหน้าที่ในทางกฎหมายของคู่สัญญาเบื้องต้นจึงต้องพิจารณาหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลังจากนั้นจึงค่อยพิจารณาว่าธุรกิจแฟรนไชส์นั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งคู่สัญญาต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้นโดยตรง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีข้อจำกัดอยู่หลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

เมื่อร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ยังไม่มีผลบังคับใช้ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น คือทำอย่างไรให้แฟรนไชส์ซีได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น บางครั้งอาจต้องอาศัยหลักการตีความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4¹ หรือการตีความโดยอาศัย

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 บัญญัติว่า กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใดๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้นๆ

หลักสุจริต² หรือหลักในการตีความสัญญา³ และหลักในการตีความการแสดงเจตนา⁴ มาใช้ด้วย นอกจากนั้นสัญญาแพรอนไซส์ยังเป็นสัญญาสำเร็จรูปอย่างหนึ่ง จึงต้องพิจารณาหลักการตีความสัญญาสำเร็จรูป⁵ ประกอบกับการตีความสัญญาโดยทั่วไปด้วย ดังนั้นจึงต้องตีความให้เป็นคุณแก่ฝ่ายแพรอนไซส์เนื่องจากแพรอนไซส์มิได้เป็นผู้กำหนดข้อสัญญาในสัญญาแพรอนไซส์แต่อย่างใด

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสามารถนำหลักกฎหมายที่มีอยู่มาตีความปรับใช้ได้ ยกตัวอย่างเช่น

1. ในกรณีที่สัญญาแพรอนไซส์ไม่มีกำหนดระยะเวลา การสิ้นสุดของสัญญาจะเป็นเช่นไรนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้ทันทีหรือไม่ ในกรณีนี้อาจนำบทบัญญัติในเรื่องการตีความสัญญามาใช้บังคับได้ ยกตัวอย่างเช่น แพรอนไซส์ซึ่งร่วมลงทุนในธุรกิจแพรอนไซส์ของแพรอนไซส์ซอร์โดยจ่ายค่าสิทธิแรกเข้าจำนวน 100,000 บาท และสัญญาแพรอนไซส์มิได้กำหนดระยะเวลาไว้ ผ่านมา 6 เดือน แพรอนไซส์ซอร์ใช้สิทธิในการบอกเลิกสัญญาโดยการแสดงเจตนาเลิกสัญญาไปยังแพรอนไซส์ซี กรณีนี้จะเห็นได้ว่าแพรอนไซส์ซอร์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา 5 และขัดต่อหลักการตีความสัญญาตามมาตรา 368 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นเมื่ออาศัยหลักการตีความโดยสุจริตและหลักการตีความสัญญาแล้ว แพรอนไซส์ซอร์จะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาต่อแพรอนไซส์ซีได้ก็ต่อเมื่อระยะเวลาตามสัญญานั้นได้ผ่านไปในระยะหนึ่งเพื่อให้แพรอนไซส์ซีอยู่ในจุดที่คุ้มทุนเสียก่อน อย่างไรก็ตามแพรอนไซส์ซีมีสิทธิบอกเลิกสัญญากับแพรอนไซส์ซอร์เมื่อไหร่ก็ได้โดยการบอกกล่าวล่วงหน้าด้วยระยะเวลาพอสมควร

เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่ยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 บัญญัติว่า ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำการโดยสุจริต

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 368 บัญญัติว่า สัญญานั้นท่านให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 171 บัญญัติว่า ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้พึงเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษร

⁵ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่มิใช่ข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น

ไม่น้อยกว่าหนึ่งช่วงของการจ่ายค่าธรรมเนียมแต่ไม่จำเป็นต้องเกินกว่าสามเดือน หลักการนี้เทียบเคียงจากสัญญาที่ผูกพันกันระยะยาวเช่นสัญญาจ้างแรงงาน⁶ และสัญญาเช่าทรัพย์⁷ เนื่องจากการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวแพรนไฮส์ชอร์มิได้เสียหายแต่อย่างใด

2. ในกรณีที่แพรนไฮส์ชอร์หลอกลวงแพรนไฮส์ซีให้เข้าร่วมธุรกิจแพรนไฮส์ของตนโดยอ้างว่าแพรนไฮส์ของตนสามารถทำกำไรได้สูงสามารถคืนทุนได้อย่างรวดเร็ว โดยเปิดเผยข้อมูลเพียงชื่อของบริษัท ทุนจดทะเบียนบริษัท ไม่ได้บอกเกี่ยวกับประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลทางการเงิน หรือความล้มเหลวทางธุรกิจเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตแต่อย่างใด และกล่าวอ้างว่าธุรกิจของตนประสบความสำเร็จมาแล้วและมีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อแพรนไฮส์ซีเข้าร่วมลงทุนในธุรกิจ ปรากฏว่าธุรกิจดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่แพรนไฮส์ชอร์กล่าวอ้าง และแพรนไฮส์ชอร์ไม่ดูแลแพรนไฮส์ซี ปล่อยให้ประกอบธุรกิจเพียงลำพัง ทำยที่สุดแพรนไฮส์ชอร์ก็ประสบปัญหาทางการเงินปิดบริษัทไป ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นคือแพรนไฮส์ซีจะอาศัยกฎหมายใดเพื่อร้องขอความเป็นธรรมได้บ้าง จะอาศัยหลักเกณฑ์ในเรื่องนิติกรรมสัญญามาใช้บังคับกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการที่แพรนไฮส์ชอร์ไม่เปิดเผยข้อมูลไม่ถือเป็นกลล่อฉลโดยการนิ่งตามมาตรา 162 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากกลล่อฉลโดยการนิ่งจะเกิดขึ้นได้เฉพาะในกรณีของนิติกรรมสองฝ่ายที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งจงใจนิ่งเสียไม่ไขข้อความจริงเมื่อตนมีหน้าที่ต้องแจ้งความจริงนั้นจนทำให้อีกฝ่ายสำคัญผิดและได้แสดงเจตนาทำนิติกรรมขึ้นซึ่งตามสัญญาแพรนไฮส์ซีนั้นมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของแพรนไฮส์ชอร์ที่จะต้องบอกความจริงเกี่ยวกับประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลทางการเงิน หรือความล้มเหลวทางธุรกิจเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตแต่อย่างใด

⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 582 บัญญัติว่า ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดลงในสัญญาว่าจะจ้างกันนานเท่าไร ท่านว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้าในเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไปข้างหน้าก็อาจทำได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน ...

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 566 บัญญัติว่า ถ้ากำหนดเวลาเช่าไม่ปรากฏในความที่ตกลงกันหรือไม่พึงสันนิษฐานได้ไซ้ ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาเช่าในขณะเมื่อสุดระยะเวลาอันเป็นกำหนดชำระค่าเช่าก็ได้ทุกระยะ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนชั่วกำหนดเวลาชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเป็นอย่างน้อยแต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสองเดือน

อย่างไรก็ตามหากข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป เช่น แพรนไฮส์ซีเข้าใจว่าแพรนไฮส์ซอร์เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า “อรอย” จึงตกลงเข้าทำสัญญาแพรนไฮส์กับแพรนไฮส์ซอร์ แต่ความจริงแพรนไฮส์ซอร์ไม่มีสิทธิในเครื่องหมายการค้าดังกล่าวแต่อย่างใด เช่นนี้แสดงว่า แพรนไฮส์ซีสำคัญผิดในคุณสมบัติของแพรนไฮส์ซอร์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ปกติเป็นสาระสำคัญสำหรับสัญญาแพรนไฮส์ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าวนิติกรรมนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น ซึ่งผลของความสำคัญผิดดังกล่าวส่งผลให้นิติกรรมที่ทำขึ้นตกเป็นโมฆียะ ตามมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และความสำคัญผิดหรือความเข้าใจผิดนี้เกิดจากตัว แพรนไฮส์ซีเอง แต่ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป เช่น แพรนไฮส์ซีอยากทำแพรนไฮส์ร้านอรอย และเข้าใจว่าแพรนไฮส์ซอร์เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า “อรอย” และเป็นแพรนไฮส์ที่มีสาขา ในจังหวัดสงขลาด้วย แพรนไฮส์ซีจึงตัดสินใจเข้าทำสัญญาแพรนไฮส์กับแพรนไฮส์ซอร์ ความจริงปรากฏว่าแพรนไฮส์ซอร์เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า “อรอย” เท่านั้น แต่ไม่มีสาขาที่ จังหวัดสงขลา เช่นนี้จะเห็นได้ว่าแพรนไฮส์ซีเข้าใจคุณสมบัติของแพรนไฮส์ซอร์ในเรื่องสาขาของ แพรนไฮส์ซอร์ผิดไปจากความจริง แต่เนื่องจากกรณีนี้คุณสมบัติในการมีสาขาที่จังหวัดสงขลา หรือไม่ ไม่เป็นสาระสำคัญสำหรับสัญญาแพรนไฮส์ ความสำคัญผิดของแพรนไฮส์ซีในคุณสมบัติ ของแพรนไฮส์ซอร์ดังกล่าวจึงไม่ใช่ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลที่ปกติถือว่าเป็น สาระสำคัญแต่อย่างใด ส่งผลให้สัญญาแพรนไฮส์ที่ทำขึ้นสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามหาก ความสำคัญผิดนั้นเกิดจากการที่แพรนไฮส์ซอร์หรือบุคคลอื่นกระทำการหลอกลวงใดๆ ก็ตามทำให้ แพรนไฮส์ซีเข้าใจข้อเท็จจริงผิดไปจากความเป็นจริงแล้ว แพรนไฮส์ซีได้แสดงเจตนาเข้าทำ สัญญาแพรนไฮส์ ซึ่งมีขณะนั้นแล้วจะไม่ทำหรืออาจจะทำในเงื่อนไขที่แตกต่างออกไป ก็อาจตีความ ได้ว่าแพรนไฮส์ซีแสดงเจตนาเข้าทำสัญญาเพราะถูกกลล่อฉ้อลตามมาตรา 159 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกลล่อฉลนั้นทำให้เจตนาเสื่อมเสียเพราะทำให้แพรนไฮส์ซีผู้แสดง เจตนาสำคัญผิด และความสำคัญผิดนี้มีความสำคัญเสมอเพราะมาจากกลล่อฉล จึงไม่จำเป็นที่ ความสำคัญผิดนี้จะต้องเป็นความสำคัญผิดที่ปกติเป็นสาระสำคัญหรือไม่ แม้เป็นเพียง ความสำคัญผิดในมูลเหตุชักจูงใจก็ตามก็ถือได้ว่าจากความสำคัญผิดนั้นได้มีการ “หลงเชื่อ” คือ “ถึงขนาด” แล้ว ส่งผลให้สัญญาที่แพรนไฮส์ซีทำตกเป็นโมฆียะ

นอกจากนั้น ถ้าข้อสัญญาแพรนไฮส์กำหนดให้แพรนไฮส์ซอร์สามารถเลิกสัญญา ฝ่ายเดียวได้โดยแพรนไฮส์ซีมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ หรือข้อสัญญาแพรนไฮส์กำหนดให้ สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและ

พอสมควรแก่กรณีเท่านั้นตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 หรือถ้าข้อสัญญาแฟรนไชส์กำหนดห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีประกอบธุรกิจอันมีสภาพเป็น อย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ในประเทศไทย ตลอดอายุของ สัญญาแฟรนไชส์และภายใน 10 ปี หลังจากสัญญาแฟรนไชส์หมดอายุหรือเลิกสัญญา ข้อตกลง ดังกล่าวถือเป็นข้อตกลงที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพการงานซึ่งไม่เป็นโมฆะแต่ เป็นข้อตกลงที่ทำให้ผู้ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพต้องรับภาระมากกว่าที่จะพึงคาดหมายได้ ตามปกติโดยพิจารณาจากขอบเขตในด้านพื้นที่ (ประเทศไทย) และระยะเวลาของการจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพ (10 ปี) ซึ่งข้อตกลงในลักษณะนี้ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่ เป็นธรรมฯ กำหนดให้ข้อตกลงดังกล่าวมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี เท่านั้น ทั้งนี้แฟรนไชส์ซีสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อร้องขอความเป็นธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ได้ เนื่องจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาสำเร็จรูปอย่างหนึ่ง

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามาตรการต่างๆ ของรัฐในการควบคุมกิจกรรม ทางเศรษฐกิจนอกจากการบังคับและการควบคุมทางกฎหมายแล้ว ยังมีมาตรการอื่นๆ อีก หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น มาตรการที่กำหนดให้เอกชนหรือผู้ประกอบการที่อยู่ในอุตสาหกรรม เดียวกันดูแลกันเองระหว่างผู้ประกอบการ (Self-Regulation) ซึ่งในปัจจุบันปรากฏอยู่ในรูปของ สมาคมหรือองค์กรวิชาชีพ โดยในธุรกิจแฟรนไชส์นั้นก็มีการวิชาชีพ กล่าวคือ สมาคมธุรกิจ แฟรนไชส์ และเอสเอ็มอีไทย (Franchise & Thai SMEs Business Association (FSA))⁸ โดยสมาคมดังกล่าวมีขึ้นเพื่อส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กและระบบแฟรนไชส์ของไทยให้สามารถก้าวสู่ มาตรฐานอันเป็นการยอมรับของสมาคมโลก และสามารถส่งเสริมผลิตภัณฑ์ต่างๆ ด้านของไทยให้ เป็นที่นิยมของตลาดสากล โดยการเผยแพร่ความรู้และหลักการในการประกอบธุรกิจให้กับสมาชิก ดังนั้นองค์กรที่มีอยู่อาจมีส่วนช่วยให้แฟรนไชส์ซีได้รับความเป็นธรรมจากแฟรนไชส์ซอร์ที่มีเจตนา ไม่สุจริตได้ โดยการเผยแพร่ข้อมูลที่แฟรนไชส์ซีควรรู้ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ หรือให้ คำปรึกษากับผู้ประกอบการที่สนใจร่วมลงทุนในธุรกิจแฟรนไชส์ เป็นต้น

⁸ <http://www.fsathai.com/history.php>

6.2.2 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ.

6.2.2.1 ขอบเขตการบังคับใช้

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... มาตรา 3 (1) ที่กำหนดว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์มีภูมิลำเนาและทำ สัญญานอกราชอาณาจักรเพื่อให้สิทธิแฟรนไชส์ซีเข้ามาประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธินั้นใน ราชอาณาจักรด้วยตนเอง ผู้เขียนมีความเห็นว่าในกรณีนี้ควรกำหนดให้แฟรนไชส์ซีที่ประกอบธุรกิจ ดังกล่าวนั้นมีหน้าที่แจ้งต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจ การค้าประกาศกำหนด และควรกำหนดเพิ่มเติมให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่การประกอบ ธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์ทำสัญญานอกราชอาณาจักรเพื่อให้สิทธิแฟรนไชส์ซีประกอบ ธุรกิจที่ได้รับสิทธินั้นนอกราชอาณาจักรเป็นอีกกรณีหนึ่ง

6.2.2.2 การควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 32 บัญญัติไว้ว่า บุคคลใดประสงค์จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นด้วยกับตัวร่างฯ เนื่องจากระบบจดทะเบียนนั้นถือเป็นรูปแบบ ในการควบคุมระบบธุรกิจรูปแบบหนึ่งโดยรัฐ อย่างไรก็ตามควรกำหนดข้อยกเว้นไว้ในส่วนของ ธุรกิจขนาดเล็ก ธุรกิจดั้งเดิม หรือธุรกิจชาวบ้าน ซึ่งควรปล่อยให้ธุรกิจดังกล่าวเติบโตและพัฒนาไป โดยธรรมชาติของระบบตลาด ไม่ควรควบคุมเพราะอาจขัดขวางต่อการเติบโตของธุรกิจได้ จำต้อง รอให้มีขนาดใหญ่อย่างถึงระดับจึงจะบังคับให้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนั้น ตัวร่างฯ ก็มีได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ไว้แต่อย่างใด ผู้เขียนจึงได้ยกเว้นประกาศดังกล่าวขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ออกประกาศต่อไป

6.2.2.3 การให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซีในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

1. ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ พ.ศ. ... มาตรา 20 มาตรา 22 และมาตรา 26 ได้กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลแฟรนไชส์ โดยกำหนดให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งผู้เขียนได้ยกเว้นตัวอย่างประกาศ เรื่องรายละเอียดของข้อมูลที่กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องเปิดเผยตามพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เพื่อนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลที่จำเป็นที่แฟรนไชส์ซอร์หรือ

ตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยให้แก่แฟรนไชส์ซี และกำหนดช้อยกเว้นไว้ในภาคผนวก ข. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการออกประกาศต่อไป

2. การกำหนดแบบของสัญญาแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 23 กำหนดให้สัญญาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีจะต้องทำเป็นหนังสือและมีการระบุในเรื่อง รายละเอียดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้... และหากไม่ทำเป็นหนังสือหรือไม่ได้ระบุเรื่องและรายละเอียดตามที่กำหนด ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มาตรา 24 กำหนดให้สัญญานั้นเป็นโมฆะ ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติมว่ารายละเอียดของสัญญาแฟรนไชส์ที่อย่างน้อยจะต้องมีนั้น ควรมีข้อกำหนดในเรื่องกำหนดระยะเวลาของสัญญาแฟรนไชส์ด้วย กล่าวคือ กำหนดให้ สัญญาแฟรนไชส์ต้องมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้น

6.2.2.4 การให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซีในกรณีอื่นๆ

1. การโอนสัญญาแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดในเรื่องการโอนสัญญาแฟรนไชส์ไว้โดยเฉพาะ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้ โดยกำหนดให้สัญญาแฟรนไชส์นั้นสามารถโอนกันได้โดยการทำเป็นหนังสือ และต้องได้รับความยินยอมจากแฟรนไชส์ซอร์

2. คู่มือการปฏิบัติงาน

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... มาตรา 29 กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้แฟรนไชส์ซีปฏิบัติตามที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด และคู่มือการปฏิบัติงานดังกล่าวต้องระบุเรื่องและรายละเอียดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งผู้เขียนได้ยกร่างตัวอย่างประกาศเรื่องรายละเอียดของคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องจัดให้มีตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไว้ในภาคผนวก ค. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการออกประกาศต่อไป

6.2.2.5 การให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซอร์ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. กำหนดไว้เพียงกรณีเดียวในมาตรา 31 กล่าวคือ ห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธิมาจากแฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์ได้ระบุไว้ในสัญญาห้ามแฟรนไชส์ซีเปิดเผย หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในมาตรานี้ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขให้มีความชัดเจนมากขึ้น

และควรเพิ่มเติมข้อกำหนดในการให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ชอร์อีกกรณีหนึ่ง คือ ห้ามแฟรนไชส์ซี ประกอบธุรกิจอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับธุรกิจของแฟรนไชส์ชอร์ ตลอดอายุของสัญญาแฟรนไชส์ และภายใน 2 ปี หลังจากสัญญาแฟรนไชส์หมดอายุหรือเลิก สัญญาเป็นอีกกรณีหนึ่ง

6.2.2.6 การกำหนดสิทธิในการเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ซี

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ได้กำหนดสิทธิในการเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ซีไว้เพียง 3 กรณี กล่าวคือ ตามมาตรา 36 มาตรา 30 และมาตรา 37 วรรคสอง ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรให้สิทธิแฟรนไชส์ซีในการบอกเลิกสัญญาเพิ่มเติมในกรณีดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้สิทธิแฟรนไชส์ซีในการบอกเลิกสัญญาภายในระยะเวลา 7 วัน นับจากวันที่เข้าทำสัญญาหรือมีการจ่ายเงินใดๆ ภายใต้สัญญาแฟรนไชส์ อย่างไรก็ตามแฟรนไชส์ชอร์ มีสิทธิเรียกให้แฟรนไชส์ซีชำระค่าเสียหายสำหรับค่าใช้จ่ายที่แฟรนไชส์ชอร์ได้ดำเนินการไปแล้วได้

2. กรณีที่แฟรนไชส์ชอร์หรือตัวแทนไม่เปิดเผยข้อมูลก่อนเข้าทำสัญญาตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... มาตรา 20 วรรคสอง หรือมาตรา 22 และแฟรนไชส์ซีเพิ่งทราบหลังจากที่ได้เข้าทำสัญญาแฟรนไชส์แล้วควรให้สิทธิแฟรนไชส์ซีในการบอกเลิกสัญญากับแฟรนไชส์ชอร์ภายในระยะเวลา 30 วัน นับจากวันที่เข้าทำสัญญาหรือมีการจ่ายเงินใดๆ ภายใต้สัญญาแฟรนไชส์

3. กำหนดให้แฟรนไชส์ซีมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาแฟรนไชส์ได้ หากในระหว่างอายุสัญญา แฟรนไชส์ชอร์โอนกิจการ หรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้กับบุคคลอื่นซึ่งแฟรนไชส์ชอร์สามารถทำได้ตามมาตรา 28 แห่งร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ.

6.2.2.7 การกำหนดสิทธิในการเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ชอร์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดในเรื่องสิทธิในการบอกเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ชอร์ไว้โดยเฉพาะ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดไว้ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่แฟรนไชส์ซีผิดสัญญา กฎหมายควรกำหนดให้แฟรนไชส์ชอร์ต้องมีหนังสือบอกกล่าวเกี่ยวกับการผิดสัญญาไปยังแฟรนไชส์ซี และอนุญาตให้แฟรนไชส์ซีแก้ไขความผิดพลาดนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และหากมีความเสียหายเกิดขึ้น

แพรนไชส์ชอร์มีสิทธิเรียกจากแพรนไชส์ซีได้ตามที่เสียหายจริงตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร และหากแพรนไชส์ซีแก้ไขความผิดพลาดนั้นแล้ว แพรนไชส์ชอร์ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา

2. ห้ามมิให้แพรนไชส์ชอร์เลิกสัญญาแพรนไชส์ก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญา เว้นแต่แพรนไชส์ซีผิดสัญญาและแพรนไชส์ชอร์ได้มีหนังสือเตือนแล้วแต่แพรนไชส์ซีไม่ได้แก้ไขความผิดพลาดนั้นภายในระยะเวลาที่แพรนไชส์ชอร์กำหนด

3. แพรนไชส์ชอร์สามารถเลิกสัญญาแพรนไชส์ได้ทันที แม้ไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญา และไม่จำเป็นต้องมีหนังสือเตือนและกำหนดเวลาให้แก้ไข ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) แพรนไชส์ซีโอนสิทธิในสัญญาแพรนไชส์หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่น โดยมิได้รับความยินยอมจากแพรนไชส์ชอร์ หรือ

(2) ทิ้งร้างธุรกิจ หรือ

(3) ถูกลงโทษในความผิดอาญาซึ่งทำลายชื่อเสียงเครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดของแพรนไชส์ชอร์ หรือ

(4) กระทำซ้ำซึ่งการละเมิดสัญญา หรือ

(5) แพรนไชส์ซีล้มละลายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือ

(6) แพรนไชส์ซีทำธุรกิจแพรนไชส์ในทางที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ หรือความปลอดภัยต่อสาธารณะ หรือ

(7) แพรนไชส์ซีขัดข้องในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานในธุรกิจแพรนไชส์

6.2.2.8 ความตายของคู่สัญญาไม่ทำให้สัญญาลิ้นสุด

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรนไชส์ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดในเรื่องนี้ไว้แต่อย่างใด ผู้เขียนเห็นควรกำหนดไว้ 2 กรณี กล่าวคือ กรณีที่แพรนไชส์ซีตายควรกำหนดว่า ในระหว่างอายุสัญญาหากแพรนไชส์ซีตายคู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของแพรนไชส์ซีหรือผู้ถือหุ้นข้างมากของแพรนไชส์ซีที่มีคุณสมบัติของแพรนไชส์ซีตามสัญญาแพรนไชส์มีสิทธิเข้าสวมสิทธิในฐานะที่เป็นแพรนไชส์ซีได้ และแพรนไชส์ชอร์ต้องยอมรับบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมในธุรกิจของตนภายในระยะเวลาอันสมควร สำหรับกรณีที่แพรนไชส์ชอร์ตายควรกำหนดว่า ในระหว่างอายุสัญญาหากแพรนไชส์ชอร์ตายคู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของแพรนไชส์ชอร์หรือผู้ถือหุ้นข้างมากของแพรนไชส์ชอร์ต้องผูกพันในการให้สิทธิต่อไปกับแพรนไชส์ซีตามสัญญานั้นด้วย

6.2.2.9 ความผูกพันระหว่างคู่สัญญาหลังจากสัญญาแฟรนไชส์ครบกำหนดระยะเวลา

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดในเรื่องนี้ไว้แต่อย่างใด ผู้เขียนเห็นควรกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่แฟรนไชส์ซอร์ประสงค์จะไม่ต่อสัญญาหรือขยายเวลาของสัญญาแฟรนไชส์ แฟรนไชส์ซอร์ต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังแฟรนไชส์ซีล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนครบกำหนดระยะเวลาในสัญญา เว้นแต่แฟรนไชส์ซีได้แจ้งเป็นหนังสือต่อแฟรนไชส์ซอร์ว่าไม่ประสงค์จะต่อสัญญาหรือขยายระยะเวลาของสัญญาดังกล่าว มิฉะนั้นแฟรนไชส์ซอร์มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินชดเชยให้กับแฟรนไชส์ซีโดยการซื้อคืนหรือโดยวิธีอื่นใดในราคาที่ตกลงกันระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี หลังจากได้พิจารณาการลดลงของมูลค่าธุรกิจแฟรนไชส์

2. กรณีสัญญาแฟรนไชส์สิ้นสุดลงตามกำหนดระยะเวลา หากแฟรนไชส์ซียังคงประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่ได้รับสิทธิจากแฟรนไชส์ซอร์อยู่ และแฟรนไชส์ซอร์รู้ความนั้นแล้วไม่หักทวงไשר์ ให้ถือว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา ซึ่งจะส่งผลในเรื่องของการบอกเลิกสัญญา จึงควรกำหนดว่าหากมีพฤติการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นคู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาแฟรนไชส์เมื่อใดก็ได้แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนอย่างน้อย 6 เดือน และในกรณีนี้แฟรนไชส์ซอร์ไม่ต้องรับผิดชอบในการจ่ายเงินชดเชยให้กับแฟรนไชส์ซีตามข้อเสนอในข้อ 1 แต่อย่างใด

6.2.2.10 บทกำหนดโทษ

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 52 กำหนดให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดได้ ทั้งนี้ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไว้ในภาคผนวก ง. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการออกประกาศต่อไป นอกจากนี้ผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากกรณีผู้ฝ่าฝืนไม่ยอมให้เปรียบเทียบปรับ ควรนำบทบัญญัติเรื่องการบังคับทางปกครองในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

6.2.2.11 การระงับข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการระงับข้อพิพาทไว้โดยเฉพาะ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดไว้เป็นทางเลือกให้แก่คู่สัญญาว่า กรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี คู่พิพาทอาจยื่นคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ให้ทำการระงับข้อพิพาทโดยการตั้งอนุญาโตตุลาการ

ซึ่งอนุญาโตตุลาการจะประกอบด้วยบุคคลซึ่งคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์แต่งตั้ง
หนึ่งคนเป็นประธาน และบุคคลซึ่งคู่พิพาทแต่งตั้งอีกฝ่ายละหนึ่งคน และให้นำกฎหมายว่าด้วย
อนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับกับการระงับข้อพิพาทดังกล่าวโดยอนุโลม